

EU har åbnet vinduet for marknaturen

Treparten skal redde fjordene, men kan paradoksalt nok være den største fare for en manglende indsats for marknaturen. Større samlede udtagninger vender nemlig ikke tilbagegangen for arter i og omkring de dyrkede marker.

Af Bent Rasmussen, Innovationscenter for Økologisk Landbrug

Nogle gange opstår et moment, hvor der på samme tid er en anerkendelse af et problem, en politisk vilje til at handle, og hvor de nødvendige løsninger kendes og er tilgængelige. I det moment kan interesseorganisationer og andre fortalere for systemændringer fremføre deres argumenter og blive hørt af politikerne.

Et sådan åbent vindue er der lige nu for naturinteresse-rede, der ikke kun fokuserer på den store, urørte og sjældne natur, men også bekymrer sig om de arter, der gennem århundreder har tilpasset sig landbrugslandskabet som levested.

Agerlandsarter i frit fald

I årtier har bestandene af en lang række typiske agerlands-

Gul vipstert er en af de arter af agerlandsfugle, der i årtier har været i stærk tilbagegang. Foto: Karen Munk Nielsen

arter været i frit fald. Det nye er, at EU med sin Naturgenopretningslov fra 2024 for første gang har italesat et naturkrav for medlemsstaterne - med målbare mål for landbrugs økosystem. Det vil sige markernes bestøvere og fugle, græslandets sommerfugle og deres levesteder i form af landbrugslandets diger, levende hegn, markveje og så videre.

Bred opbakning til indsats

Kravet om handling dikteres fra EU, og redskabet skal findes i EU's fælles landbrugspolitik (CAP) for 2028-2034.

Ønsket om handling kommer ikke kun fra biavlere, jægere, fuglefolk og naturfredere. Det kommer også fra landbrugets interesseorganisationer, som frustreres over skiftende krav og tilskudsordninger, der udover at være bøvlende og ulogiske, kan kri-

Marknaturen har brug for flere faste landskabselementer med høj diversitet. Foto: Jeppe Svendsen

tiseres for ikke at have positiv effekt på landbrugets biodiversitet.

Fra erfaring til forskning

Nyere forskning har skærpet vores viden om, hvad der er nødvendigt for at rette op på økosystemerne i og omkring markerne, så vi ikke kun skal forlade os på erfaringer. Vi ved nu, at mindst 15 procent af landbrugslandskabet skal være arealer uden for omdrift. Det vil sige permanente græsmarker og de førnævnte hegn, diger, markveje med mere.

Vi ved også, at de bedste levesteder for marknaturen findes i overgangszonerne mellem de forskellige land-

skabstyper. Derfor er fordelingen og diversiteten i landskabet vigtigt. Endelig er kvaliteten af naturtyperne selvfølgelig afgørende for, hvor stort landskabets potentiale for biodiversitet er.

Hvad er det så, vi på marknaturens vegne skal fremføre, hvis politikerne vil lytte?

Mere jord uden for omdrift

Først og fremmest er det vigtigt at sikre, at en større del af landbrugsjorden overgår fra omdrift til permanent græs eller nye, faste landskabselementer. Danmark opfylder for nuværende kravet om at opretholde arealet med permanent græs (otte procent), men

den regionale fordeling halter. Og på en dansk gennemsnitsbedrift er arealet med faste landskabselementer kun 3-4 procent. I lyset af behovet for sammenlagt mindst 15 procent, giver det god mening at opretholde det nationale krav om fire procent udtagning til biodiversitetsformål.

Faste landskabselementer bør prioriteres

Funktionen af de faste landskabselementer er ofte flaskehalsen for mange af arterne i agerlandet. Danmark kan prioritere hensynet til disse ved at vælge landskabselementer som en af de indsatser, vi forpligter os til at levere på i

Fakta

- Innovationscenter for Økologisk Landbrug gennemfører naturprojekter sammen med SESS/AU-Agro.
- En rig biodiversitet og især nytte dyr er vigtige for den økologiske driftsform.
- Der er fokus på at gøre naturtilstanden på landbrug målbar og anerkendt.

den nationale naturgenopretningsplan.

Målret tilskudsordningerne

Kommende tilskudsordninger i CAP 28 bør tage hensyn til ovenstående. De skal være administrativt simple og anspore til vedvarende udtagning-

ger. Ordningernes formål skal være at sikre flere ugødede og usprøjtede arealer med:

- Urørte striber/pletter á 1.000-2.000 kvadratmeter der især består af flerårige, vilde urter og grove græsser med indslag af henholdsvis bar jord/kort vegetation samt bær sættende vedplanter.
- Større pletter eller hele marker der lades urørt i vækstperioden, men afgræsses eller slættes i vinterperioden for at fjerne plantemateriale og udpine arealet.

Det er både og

Den største fare for en manglende indsats for marknatu-

ren er paradoksalt nok en anden stor indsats, der kan få en skelsættende positiv effekt for biodiversiteten i Danmark: den grønne trepart. Der er ingen tvivl om, at nogle mener, at landbruget med den har afgivet jord nok.

Treparten skal redde fjordene og åerne, men vi har også pligt til med nationale landbrugsregler og arealstøtteordninger at vende tilbagegangen for den biodiversitet, der hører til på de arealer, hvor vi fortsat skal dyrke vores fødevarer.

Artiklen er skrevet som led i projektet EcoMetric.